

Academia Română

**INSTITUTUL DE CERCETĂRI
SOCIO-UMANE SIBIU**

**CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU
CONSERVAREA ȘI PROMOVAREA
CULTURII TRADIȚIONALE SIBIU**

**STUDII ȘI COMUNICĂRI
DE ETNOLOGIE**

**Tomul XXIII
2009
serie nouă**

Editura
Imago
Sibiu

Sumar

Folclor – Etnologie – Antropologie

Ioana-Ruxandra FRUNTELATĂ, <i>Terminologia etnologică românească în opera lui B. P. Hasdeu</i>	7
Ioan Viorel BOLDUREAN, <i>Metoda magico-metafizică (științifică) la academicienii bănățeni Atanasie Marienescu și Simeon Mangiuca</i>	13
Constantin DRĂGULESCU, <i>Nume românești de plante cu circulație restrânsă</i>	19
Gabriela PANȚEL, <i>Basmul românesc și structurile energetice ale ființei umane</i>	45
Claudia LOTREAN, <i>Basmul popular - repere teoretice</i>	53
Gabriela NEGRU, <i>Paștile, sărbătoarea începutului fără sfârșit</i>	75
Daniela FLOROIAN - <i>Statu` la vase...un obicei calendaristic?</i>	83
Maria SPĂTARIU, <i>Tezaure umane vii - Ioan Barac</i>	87
Ionuț DUMITRESCU, <i>Materiale și tehnici de construcție ale caselor bătrânești din Vâlcea</i>	93
Delia VOINA, <i>Considerații istorice privind portul popular românesc și industria casnică textilă în Transilvania</i>	111
Maria BÂTCĂ, Ligia FULGA, <i>Cercetarea costumului popular românesc din Banatul sârbesc – idei preliminare</i>	121
Ioan PRAOVEANU, <i>Observații privind păstoritul la români</i>	129
Radu TOTOIANU, <i>Curți de oi din zona fânețelor de pe Valea Sebeșului</i>	133
Sebastian ȘTEFĂNUCĂ, <i>Considerații asupra timpului în comunități agricole și pastorale românești</i>	141
Alina Geanina IONESCU, <i>Restaurarea icoanelor pe sticlă „Maica Domnului îndurerată” din colecția Complexului Național Muzeal „Astra”</i>	149
Olimpia COMAN SIPEANU, <i>Cultul sfinților în icoana pe sticlă</i>	155
Cosmina-Maria BERINDEI, <i>Scenarii apocaliptice în imaginarul culturii tradiționale românești</i>	169
Amalia BULLA-GÂRLONȚA, <i>Standardele culturale germane: explicații istorice</i>	177

Din etnologia germanilor din România

Sigrid HALDENWANG, <i>Cu privire la lexemele Pomanø, Minune și minunatiø în graiurile săsești din Transilvania</i>	183
--	-----

Simona MALEAROV, <i>Armăroaia – piesă inedită a mobilierului săsesc. Muzeului de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus”</i> ...	189
Karla ROȘCA, Horst KLUSCH, <i>Căni mari de breaslă și de Vecinătate din Transilvania</i>	199

Aniversări

<i>Profesorul Ion Taloș la 75 de ani</i> (Ilie Moise).....	209
<i>O viață dăruită culturii și spiritualității românești</i> (Macarie Drăgoi)..	211
<i>Nicolae Scutea la 70 de ani</i> (Ilie Moise).....	215
<i>Profesorul Constantin Drăgulescu la 60 de ani</i> (Ilie Moise).....	217
<i>Vasile Bologna – 150</i> (Avram Cristea).....	219

Comemorări

<i>In memoriam Paul Petrescu</i> (Ioan Godea).....	221
<i>In memoriam Ulrike Hedwig Rușdea</i> - (Horst Klusch).....	223

Note și recenzii

<i>Sinteze (1994-2008)</i> (Ilie Moise).....	225
Maria Besse/Wolfgang Haubrichs/Roland Puhl (redactori), <i>Lexeme care se referă la vin și la cultura vinului: Un dicționar cu termeni de specialitate în contextul lingvistic.</i> (Sigrid Haldenwang).....	226
<i>Călușul, emblemă identitară</i> , coordonator: Narcisa Alexandra Știucă (Andreea Buzaș).....	228
<i>Patrimoniul cultural imaterial din România. Repertoriu I</i> (Ligia Fulga).....	229
<i>Istorie, etnologie, artă: studii în onoarea lui Ioan Godea</i> (Andreea Buzaș).....	231
<i>Romania Occidentalis / Romania Orientalis studii în onoarea lui Ion Talos</i> (Gabriela Panțel).....	232
Ilie Moise, <i>Seducția Muzeului</i> (Maria Bozan).....	234
Alina Geanina Ionescu, <i>Icoane pe lemn și sticlă din principalele colecții sibiene</i> (Constantin Necula).....	237
Carmen Banța, <i>Sensurile unei identități. Studiu de caz. Migrația românilor în Belgia (Bruxelles)</i> (Rodica Raliade).....	238
Ramona Preja, <i>Tudor Jarda în Turnul de Fildes</i> (Zamfir Dejeu).....	241
<i>Cibinium 2006-2008. Partea I</i> (Anda Spânu).....	243
<i>Publicațiile Muzeului ASTRA</i> (Delia Voina).....	244

Cronica – rubrică realizată de Andreea Buzaș.....	249
--	-----

Inhalt

Folklore – Ethnologie - Anthropologie

Ioana-Ruxandra FRUNTELATĂ, Die rumänische, ethnologische Terminologie in den Werken von B. P. Haşdeu.....	7
Ioan Viorel BOLDUREAN, Die magisch-metaphysische (wissenschaftliche) Methode bei den aus dem Banat stammenden Akademiemitgliedern Atanasie Marinescu und Simeon Manguica.....	13
Constantin DRĂGULESCU, Rumänische Namen von seltenen Pflanzen.....	19
Gabriela PANȚEL, Das rumänische Volksmärchen und die energetischen Strukturen des menschlichen Wesens.....	45
Claudia LOTREAN, Volksmärchen – theoretische Erwägungen.....	53
Gabriela NEGRU, Ostern – ein Fest des Anfangs ohne Ende.....	75
Daniela FLOROIAN, <i>Statu` la vase</i> , ein Brauch der jung Vermählten..	83
Maria SPĂTARIU, Schatzkammer der Lebenden – Ioan Barac.....	87
Ionuț DUMITRESCU, Traditionelle Baumaterialien und Hausbautechniken in Vâlcea.....	93
Delia VOINA, Historische Betrachtungen in Bezug auf die rumänische Volkstracht und die textile Hausindustrie in Siebenbürgen.....	111
Maria BĂTCĂ, Ligia FULGA, Die Erforschung der rumänischen Volkstracht im serbischen Banat – vorläufige Erkenntnisse.....	121
Ioan PRAOVEANU, Betrachtungen zum Hirtenwesen der Rumänen.	129
Radu TOTOIANU, Schafgatter in den Auen des Mühlbachtals.....	133
Sebastian ȘTEFĂNUCĂ, Betrachtungen über die Zeit in den rumänischen landwirtschaftlichen und pastoralen Gemeinschaften.....	141
Alina Geanina IONESCU, Restaurierung der Hinterglasikonen “Trauernde Gottesmutter” aus den Sammlungen des Nationalen Museumskomplexes “Astra”.....	149
Olimpia COMAN SIPEANU, Die Heiligenverehrung in Hinterglasikonen.....	155
Cosmina-Maria BERINDEI, Apokalyptische Darstellungen in der rumänischen Volkskultur.....	169
Amalia BULLA-GĂRLONȚA, Standarde der deutschen Kultur: Historische Begründung.....	177

Aus der Volkskunde der Deutschen in Rumänien

Sigrid HALDENWANG, Zu den Lexemen Pomanø, Minune und minunatiȝ im Siebenbürgisch-Sächsischen.....	183
Simona MALEAROV, Die Almerei – ein Möbelstück des sächsischen	

Wohnhauses.....	189
Karla ROSCA, Horst KLUSCH, Große Zunft- und Nachbarschaftskannen aus Siebenbürgen.....	199

Geburtstage

Professor Ion Taloş zum 75. Geburtstag (Ilie Moise).....	209
Ein Leben, der rumänischen Kultur und der Spiritualität gewidmet (Macarie Dragoi).....	211
Nicolae Scutea zum 70. Geburtstag (Ilie Moise).....	215
Professor Constantin Dragulescu zum 60. Geburtstag (Ilie Moise).....	217
Vasile Bologna – zum 150. Jahrestag (Avram Cristea).....	219

Gedenkfeiern

Zum Gedenken an Paul Petrescu (Ioan Godea).....	221
Zur Erinnerung an die verstorbene Museologin Ulrike Hedwig Ruşdea (Horst Klusch).....	223

Rezensionen

<i>Sinteze</i> 1994-2008 (Ilie Moise).....	225
Maria Besse/Wolfgang Haubrichs/Roland Puhl (Herausgeber), <i>Weinwörter–Weinkultur: Ein europäisches Fachwörterbuch im linguistischen Kontext.</i> (Sigrid Haldenwang).....	226
<i>Căluşul, ein Identitätsseblem,</i> Herausgeber: Narcisa Alexandra Ştiucă (Andreea Buzaş).....	228
<i>Das immaterielle Kulturerbe Rumäniens. Repertorium I.</i> (Ligia Fulga).....	229
<i>Geschichte, Volkskunde, Kunst: zu Ehren von Ioan Godea</i> (Andreea Buzaş).....	231
<i>Romania Occidentalis / Romania Orientalis / Betrachtungen zu Ehren von Ion Taloş</i> (Gabriela Panţel).....	232
Ilie Moise, <i>Die Faszination des Museums</i> (Maria Bozan).....	234
Alina Geanina Ionescu, <i>Hinterglas- und Holzikonen aus Hermannstädter Sammlungen</i> (Constantin Necula).....	237
Carmen Banţa, <i>Bedeutung der Identität, Die rumänische Migration in Belgien. Fallstudie</i> (Rodica Raliade).....	238
Ramona Preja, <i>Tudor Jarda im Elfenbeinturm</i> (Zamfir Dejeu).....	241
<i>Cibinium</i> 2006-2008, Erster Teil (Anda Spanu).....	243
<i>Cibinium</i> 2006-2008, zweiter Teil (Delia Voina).....	244

Chronik - erarbeitet von Andreea Buzaş.....	249
--	-----

Terminologia etnologică românească în opera lui B. P. Hasdeu

Ioana-Ruxandra FRUNTELATĂ

Conferențiar – Facultatea de Litere, Universitatea
București, str. E. Quinet, nr. 15, e-mail: ioanafruntelata@yahoo.com

Abstract: *The Romanian Ethnological Terminology in B. P. Hasdeu's work.* A critical perspective upon the ethnological terminology in Hasdeu's work enlightens the validity of its theoretical edifice, and its solidity in many fundamental points. Some of the concepts that he has introduced (*folklore, written folk literature, aphoristic genre, initial, median and final formulae* in the fairy tale and others) are relevant to the understanding of the ethnological object. Other concepts which are anachronisms (*ethno psychology*) or too specific (the *deceu*) are nevertheless illustrative as they reflect the problem of folk culture investigations that precede the scientific ethnology. Beyond his role as the founding father of the Romanian ethnology, Hasdeu remains a model of intellectual ability for present day scholars, a genuine erudite whose terminological oscillations show him engaged in the battle of capturing meanings into expression, while believing passionately that his true mission is to give shape to the holistic science of the beginnings.

Key words: ethnological terminology, folklore, aphoristic genre, Hasdeu, ethno psychology.

Interesul lui Hasdeu pentru cultura populară românească se explică, în mare parte, prin înrâurirea părintească a tatălui, Alexandru Hîjdeu, căruia viitorul savant îi datorează contactul, încă din anii copilăriei, cu proiecte grandioase de reconstituire a istoriei neamului în spiritul comun ascendenței vechilor boieri siliți să trăiască, *de-a lungul mai multor generații, printre străini și să-și formeze din cultul strămoșilor o ultimă pavăză împotriva deznaționalizării* [Oprîșan 1990:9]. *Receptiv la sugestiile privind creația populară oferite de manuscrisele bunicului și ale tatălui* [Oprîșan 1990:107], B.P. Hasdeu culege texte folclorice în adolescență (1851-1852) din satul Zamcioji de lângă Nistru, situat aproape de moșia boierului Vasile Cristea, căruia elevul de gimnaziu i-a fost oaspete o perioadă. Fragmentele *Zeița Mumă și Zeița Dochia și babele de piatră*, elaborate în anii 1851-1853 [Oprîșan 1990:110] sunt primele încercări folcloristice ale lui Hasdeu, prefigurând și orientarea lui autohtonistă de mai târziu, care va duce la polemici cu adepții teoriei originii pur romane a culturii românești.

***Metoda magico-metafizică (științifică) la academicienii bănățeni
Atanasie Marienescu și Simeon Manguica***

Ioan Viorel BOLDUREANU

Prof. univ. dr. - Universitatea de Vest Timișoara,
B-dul V. Pârvan, nr. 4, e-mail: ivboldureanu@yahoo.com

Abstract: The author aims at demonstrating – using cultural history – that two of the most important ethnologists from the 19th century Banat (south-eastern Romania), i.e. Athanasie Marienescu (1830 – 1915) and Simeon Manguica (1831 – 1890) have founded their mythology and comparative folklore studies on a certain method. This method is referred to as *magical – metaphysical* or *scientific*. In this regard, the study refers to cultural archetypes and symbols that have created *sacred genealogies* (eg. the *wolf* – as a symbol of the Romanian cultural and spirituality). These genealogies were developed by (*metaphorical* or *metonymical*) transfers of the significant over new socio-cultural data. These data appear in history revealing internal and external connexions. The method was elaborated by Simeon Manguica and was confirmed (independently – most likely it was not known) by Mircea Eliade, within the second half of the 20th century (cf. Eliade, *De la Zamolxis la Ghenghis Han*).

Key words: method, archetypes, symbols, mythology, scientific.

În cartea noastră intitulată *Cultura românească în Banat (Secolul al XIX-lea)* apărută la Timișoara, Editura Helicon, 1994 și bazată pe cercetări îndelungi întreprinse în anii 80, arătam că termenii care denumesc această metodă au fost stabiliți de Simeon Manguica (1831–1890), însă la imaginarea și aplicarea ei Atanasie Marienescu (1830–1915)* a avut, de asemenea, o însemnată contribuție - în sensul nuanțării, desemnării complementarităților, al extinderii domeniului cercetării culturii tradiționale și a folclorului românesc în lumina acestei teorii; poate chiar în afara intenției explicit formulate, pentru ei doi învățați - îndeosebi pentru Marienescu - respectiva teorie a jalonat (prin anumite filtre de corecție) drumul cercetărilor de pionierat în etnologie moderând și limitând tendințele excesive ale școlii mitologice - mult timp în vogă în etnologia europeană a aceluia veac - precum și derapajele etimologist-latinizante de care Atanasie Marienescu, potrivit „modei academice” de la noi în a doua jumătate a veacului al XIX-lea, dar și particularităților firii sale, era

Nume românești de plante cu circulație restrânsă

Constantin DRĂGULESCU

Profesor dr. – Universitatea „Lucian Blaga”,
Facultatea de Științe, e-mail: ctindrg@yahoo.com

Abstract: The paper *Names of Romanian plants with restricted currency* completes *Romanian phytonymy* from *Dicționarul etnobotanic* by Al. Borza (1968) and *Dicționarul de fitomime românești* by the undersigned (2007), with 1145 names of plants. These three papers consists of 17,590 Romanian phytonyms which belong to 3,159 species of native and exotic plants, wild and cultivated. These are completed by 2,800 terms which designated varieties of cultivated plants. We established, therefore, that the Romanian phytonymy includes 20,000 terms. The Romanian phytonyms from this paper are, in their majority, archaisms, regional terms, bookish phytonyms, adapted from dictionaries, manuals and botanical monographies; others have been gathered by the author from several localities.

Key words: phytonymy, plants, archaisms, regional terms, botanical monographies.

Etnobotanica este un domeniu al folclorului, o expresie a simțului de observație a lumii vegetale, a gândirii creatoare și a fanteziei poporului. Vocabularul botanic românesc ca parte a etnobotanicii este, în același timp, o principală componentă a tezaurului limbii române. Prezenta lucrare este o completare la Dicționarul etnobotanic al lui Al. Borza (1968) și la Dicționarul de fitomime românești al subsemnatului (2007). Adăugând și aceste 1145 nume necuprinse în cele două dicționare se ajunge la 17.590 fitonime românești cunoscute până în prezent, fitonime care aparțin la 3.159 specii de plante indigene și exotice, spontane (sălbatic) și cultivate. La acestea se adaugă peste 2.800 termeni care desemnează nume de soiuri și de părți (organe) de plante. Constatăm, astfel, că fitonimia românească, cunoscută în momentul de față, însumează peste 20.000 de termeni. Fitonimele din această lucrare sunt, majoritate, arhaisme și

Basmul românesc și structurile energetice ale ființei umane

Gabriela PANȚEL

Cercetător științific - Institutul de Cercetări Socio-Umane
Sibiu, B-dul. Victoriei, nr. 40, e-mail: gabipanc@yahoo.com

Abstract: The paper *The Romanian Fairy-Tale and the Energetic Structures of the Human Being* argues for the spiritual dimension of the Romanian fairy-tale, as well as the convergence of the symbols of Eastern origin which it features. It stresses the correspondences between the energy centers of the subtle body and the heroes' quests that culminate in one's attaining of a supreme state of awareness and identification with one's being. The fairy-tale fully reveals thus a unity in diversity, along with human aspiration toward genuine, total, unbounded happiness, which accounts for one's communion with the highest level of vibration, the divine Light.

Key- words: Romanian fairy-tale, the road to initiation, numeric symbolism, chakra, Făt-Frumos.

Existența omenirii a însemnat, printre altele, și o preocupare continuă pentru evoluția spirituală bazată pe existența *chakrelor* din corpul uman. Acestea sunt puncte de energie care au fost identificate și prin care curge energia vitală. Ideea de *chakra* își are sorgintea în *yoga*, dar a fost încorporată în diferite alte sisteme spirituale. Sistemul *chakrelor* a fost dezvoltat în India, în Evul Mediu, *chakra* însemnând în limba sanscrită „roată”.

Cele șapte *chakre* majore se află de-a lungul coloanei vertebrale, începând din zona perineului și ajungând în creștetul capului. Fiecare *chakra* este reprezentată prin culorile curcubeului, de la roșu, pentru *chakra* de la bază (Muladhara) și ajungând până la violet, în vârful capului (Sahasrara), având semnificații diferite. Pentru o funcționare perfectă, toate *chakrele* ar trebui să fie deschise dar, multiple cauze determină o relaționare necorespunzătoare a acestor centri energetici, provocând dezechilibrul întregului organism, la nivel energetic și fizic deopotrivă.

Basmul popular - repere teoretice

Claudia LOTREAN

Referent specialist – CJCPCT „Cindrelul – Junii” Sibiu,
str. Școala de Înot, nr. 18, e-mail: claudialotrean@yahoo.com

Abstract: The paper *Theoretic benchmark of folk tales* presents folk tales in general and Romanian folk tales in particular. Its purpose is to present Romanian folk tales starting from the most important ideas about the origins of fairy tales, passing through the characteristics of folk tales in general, revealing in the end a few aspects of the heroes of Romanian folk tales. Even if the interest in this kind of stories is manifested since ancient times, this subject is still of interest.

Key Words: fairy tale, folk tale, heroes, dragons, princess, land other.

Lucrarea de față se dorește a fi o elocventă prezentare a basmului popular în general, și îndeosebi a celui românesc. Pornim astfel în cercetarea noastră de la încercarea de elucidare a originii basmului, trecând mai apoi la prezentarea propriu-zisă a caracteristicilor basmului popular cât și a eroilor ce dau viață acestuia, iar în încheiere vom încerca să trasăm câteva concluzii pertinente ce reies în urma studiului realizat.

Basmul este alături de povestire, snoavă și legendă, una dintre cele mai vechi specii ale literaturii orale, semnalată încă din antichitate, răspândită într-un număr enorm de variante la toate popoarele. La noi, obiceiul de a povesti este încă viu pe alocuri, povestitul desfășurându-se atât la sat, cât și la oraș, fiind un fenomen strâns legat de viața cotidiană. Ocaziile povestitului sunt dintre cele mai neașteptate „în timpul anumitor munci și în clipe de răgaz, duminica – la poartă, iarna – la clăci, toamna – la curățat porumbul. Povestesc ciobanii când se întâlnesc la stână, se povestește la moară, în cabanele muncitorilor forestieri, în armată și la spital.”¹

Pentru început să vedem care este originea cuvântului basm, despre care B.P. Hașdeu afirma că „este de origine slavică, însă numai ca material brut”², raportându-ne la diversele definiții care s-au dat basmului de-a lungul timpului.

Pornim în demersul nostru de la definiția dată în Dicționarul explicativ al limbii române din 1998 pentru cuvântul *basm*: „basm, *basme*, s.n. 1.

Paștile – sărbătoarea începutului fără sfârșit

Gabriela NEGRU

Referent specialist – CJCPCT „Cindrelul – Junii” Sibiu,
str. Școala de Înot, nr. 18, e-mail: mila_gabriela@yahoo.com

Abstract: This paper brings forward rituals and ceremonies relating to Easter. The origins of the feast, the significance and the variety of Easter egg decorations have fascinated folklorists and ethnologists for many years. The Christians of Sibiu County, like all the Christians in Romania, celebrate Easter piously; they respect it and make it unique.

Key words: Easter, ritual, faith, red eggs, handcraft.

Paștile – ritual de înnoire a timpului

După Postul Mare – perioadă în care tradiția impune multă strictețe, din punct de vedere alimentar și mai ales duhovnicesc, Paștile ce urmează reprezintă o adevărată sărbătoare, din care nu poate lipsi scenariul ritual al oului de Paști.

Credința în renașterea simbolică a timpului și spațiului există din timpuri străvechi, specialiștii observând chiar un model preistoric de renaștere prin jertfa divinității adorate. Paștile se încadrează în scenariul ritual de înnoire anuală a Lumii¹, marcat prin trei momente: Duminica Floriilor, noaptea Învierii Mântuitorului Iisus și Duminica Tomii. Jertfa lui Iisus este amintită de către creștini la echinocțiul de primăvară, se face în numele tuturor oamenilor, o singură dată și este reactualizată ritual.

Scenariul ritual de înnoire a timpului, ce are similarități cu cel de la solstițiul de iarnă, se datorează faptului că învierea lui Iisus, la trei zile după moartea sa, a fost comparată cu moartea și renașterea zeului detronat. Ciclul pascal cuprinde 14 zile, iar punctele culminante sunt atinse în Săptămâna Patimilor, urmată de cele trei zile de întuneric ce e învins apoi de miracolul Învierii și actele de purificare din Săptămâna Luminată, acte sortite să repună echilibrul și armonia.

Tăiatul mielului și spartul ouălor - sacrificii violente, coptul de pască și colaci – alimente rituale, aprinderea luminii, cumulate cu credințele asociate

Statu` la vase...un obicei calendaristic?

Daniela FLOROIAN

Director adj. - Centrul de Cultură „Augustin Bena” Alba-Iulia,
str. Regina Maria, nr. 6, e-mail: cultura_alba2008@yahoo.com

Summary: „Statu la vase”... a traditional custom practiced with great pride and cheer in Șugag (in the Sebeș Valley), on the second day of Easter, is a part of the traditional ceremonies and rites which integrate newly formed families into the local community. On Easter Monday, all the couples who married in the previous year, accompanied by their godparents, are “presented” to the community, in the churchyard. Following this occasion, friends and family of the new married couples offer them gifts, mostly useful things (traditional cutlery, dishes etc.) for their new household.

Keywords: custom, Easter, godparents, church, family.

În partea de sud a județului Alba, în fața privitorului împătimit de frumusețile naturii se deschide una din mirificele zone montane ale țării - *Valea Sebeșului*. Denumită de Mihail Sadoveanu Valea Frumoasei, ea dezvăluie călătorului un peisaj de basm. După intrarea pe vale, la circa 30 de km de municipiul Sebeș, se află situată comuna *Șugag*, atestată documentar încă din anul 1575. Comună veche de ciobani Șugagul își trage numele de la apele tumultuoase (șugăgi) ce coboară în vârtejuri de pe versanții munților Cindrel și Șureanu. Șugagul este cunoscut atât prin peisajul minunat și prin rezervația naturală de la Luncile Prigoanei cât și prin renumitele formații de fluierași, prin meșteșugul prelucrării lemnului și prin obiceiurile tradiționale. Dacă în multe zone din România ritualurile locului s-au risipit în timp, la Șugag nu există nici un motiv de îngrijorare în acest sens. Cum ocupația de bază a fost și este oieritul, obiceiurile tradiționale sunt strâns legate de acesta dar de o frumusețe aparte sunt și tradițiile legate de sărbătorile de peste an.

În această categorie putem încadra „Statu` la vase în luna Paștelui”, un străvechi obicei unic în țară, ce reunește atât sărbătoarea întemeierii unei familii cât și sărbătorirea Sfintei Învieri a Domnului. Obiceiul este de fapt un inedit ceremonial ale cărui origini se pierd în negura timpului.

Tradiția spune că în a doua zi de Paști, așadar luna, tinerii căsătoriți în anul de dinaintea sărbătorilor de Paști trebuie să se adune în curtea bisericii și să ia parte la un mare ospăț închinat vieții de familie. E un moment cu totul

Tezauru umane vii: Ioan Barac

Maria SPĂTARIU

Referent specialist – CJCPCT „Cindrelul – Junii” Sibiu,
str. Școala de Înot, nr. 18, e-mail: mariaspataru@tribuna.ro

Abstract: One of the biggest threats to the viability of intangible cultural heritage is posed by the declining numbers of the practitioners of traditional craftsmanship and of those who are in the position to learn from them. In Sibiu County, the furrier craftsmanship is in greater danger than other traditional craftsmanhips: only a few men and women still know the secrets of this art and one of them is Ioan Barac from Alămor. At 73 years old, he is the only active furrier of his village: he embroiders sheepskin sleeveless waistcoats following the techniques and motifs learnt from his parents and grandparents. Thus, his sheepskin sleeveless waistcoats have both utilitarian and artistic functions.

Key words: Sibiu, craftsmanship, art, village, sheepskin.

„Tracii-geți luptau având pe cap căciuli din piele de vulpe, pe trup - tunică și deasupra mantale lungi împetrițate”, scria Herodot în ale sale „Istorii”¹, în urmă cu mai bine de 2.400 de ani. Aceste „mantale lungi, împetrițate”, vizibile și în reprezentările de pe monumentul de la Adamclisi sau pe Columna lui Traian din Roma, premerg cojoacele și pieptarele din piele de oaie sau miel în care meșteșugarii români din Transilvania, Oltenia, Moldova și Muntenia au așezat identitatea spirituală și artistică a fiecărei zone etnografice. Au făcut-o prin diversificarea tiparelor și a elementelor ornamentale, așa că în funcție de zone etnografice și de funcționalitate vorbim astăzi de cojoc, pieptar cu poale, pieptar înfundat, pieptar desfundat și mai vorbim, de asemenea, de motive geometrice, fitomorfe, cosmice sau simbolice.

Până a se ajunge, însă, la această reprezentare identitară pe cojoc sau pieptar, cojocăritul a trecut din casele bacilor în cele ale meșteșugarilor. Altfel spus, prin perfecționări continue ale tehnicii, cojocăritul s-a transformat din industrie casnică în meșteșug și, mai apoi, în meșteșug artistic. Meșteșugarilor

Materiale și tehnici de construcție ale caselor țărănești din Vâlcea

Ionuț DUMITRESCU

Muzeograf – Muzeul Satului Bujoreni,
comuna Bujoreni, județul Vâlcea, tel.: 0250746869

Abstract: *Materials and techniques used in peasant houses in Vâlcea County.* The materials and techniques used in buildings are the basic criteria in defining this type of architecture. The materials used by local traditional builders down the centuries had solved the problem of the building and the place where it had been built. It is well known that in Vâlcea County, timber was the most important material for building, especially in the northern mountainous areas. Brick has been used mostly in the southern part of the country, only in recent times. In Vâlcea, traditional buildings are an integral part of the landscape.

Key words: peasant houses, architecture, materials, techniques, buildings classification.

Materialele și tehnicile de construcție sunt criterii de bază în clasificarea construcțiilor gospodărești sub aspectul tipului arhitectural. Pe baza lor cercetătorii au putut stabili elemente specifice autohtone și cele de împrumut cultural, fazele de evoluție a arhitecturii populare, legătura dintre anumite materiale și tehnici de lucru și nivelul general de dezvoltare economică. Cercetarea materialelor de construcție folosite de meșterii populari de-a lungul veacurilor lămurește și problema legăturii dintre clădire și locul în care a fost ea ridicată. Astfel, o simplă așezare pe hartă a diferitelor tipuri de construcții realizate din diferite feluri de materiale pe care le-a folosit arhitectura populară ne arată că, spre deosebire de clădirile importante orășenești și de edificiile monumentale ale arhitecturii religioase și civile, care, în majoritatea lor, vădesc o accentuată independență față de materialele locale, construcțiile populare, oricare ar fi importanța lor, sunt întotdeauna strâns legate de mediul geografic înconjurător¹.

Locuințele sătești tradiționale au preluat, perfecționat și diversificat repertoriul sistemelor constructive și al tehnologiilor de execuție configurate în

Considerații istorice privind portul popular românesc și industria casnică textilă în Transilvania

Delia VOINA

Muzeograf - Complexul Național Muzeal ASTRA,
Piața Mică, nr. 11, Sibiu, e-mail: deliavoina@yahoo.com

Abstract: The clay statues are the oldest material evidence of folk costumes in the Romanian space. They present women dressed in folk blouses and aprons with ornamental details. In addition, other documents were discovered and they attest the use and processing of flax. These objects were discovered in settlements that date back to the Bronze Epoch and in Herodotus' attestations. Descriptions of the native folk costume are also to be found on Trajan's Column in Rome and on the Adamclisi monument (2nd century BC). On both monuments, the Getian-Dacian population is represented in specific folk costume. We can speak of a Romanian folk costume, only after the Romanian people was formed. Since the 14th century, there were many representations of folk costumes worn by the Romanians. In the 19th century this evidence was extended by the impressions of foreign travelers in their journeys across the Romanian Countries. The folk costume is part and parcel of our traditional culture and it belongs to the traditional artistic patrimony that has to be preserved and efficiently explored.

Key words: Romanian folk costume, homemade textile manufacture, historical sources.

Încă din cele mai vechi timpuri, omul s-a preocupat permanent de obținerea hranei, de asigurarea unui loc unde să se adăpostească, la nevoie, precum și de confecționarea îmbrăcăminte. Țesăturile obținute în aceea perioadă străveche aveau la origine o tehnică asemănătoare cu cea a împletirii coșurilor de nuiel și paie, sau cea a plasei pescărești.

Nu putem spune o dată exactă a începuturilor confecționării textilelor pe teritoriul României. Este însă sigur că țesutul, ca ocupație casnică, a apărut odată cu întemeierea așezărilor omenești, odată cu olăritul și construirea unor locuințe stabile. Dovezile arheologice au scos la iveală semințe de cânepă și de in, fusaiole și greutăți pentru întinderea firelor la războiul de țesut, modele de

*Cercetarea costumului popular românesc din Banatul sârbesc –
idei preliminare*

Maria BÂTCĂ

Cercetător științific pr. I – Institutul de Etnografie și Folclor
„C. Brăiloiu”, e-mail: ief.brailoiu@gmail.com

Ligia FULGA

Cercetător științific pr. I – Muzeul de Etnografie Brașov,
B-dul Eroilor, nr. 21 A, e-mail: muzeu@etnobrașov.ro

Abstract: *Romanian costume research from Voivodina – preliminary ideas.* The main groups of Romanians that were colonized, along the centuries, in Voivodina came from Banat and Transylvania. They still identify themselves as inhabitants from Banat and Transylvania, knowing their origin. They differ by the dialect they speak and by the clothes they wear. In our study we are researching the transylvanian or “criseni” Romanians living in the Serbian Banat region. They form a homogenous community, distinct from a spatial, ethnographic and cultural point of view, closed, until recently, to weddings with other Romanian groups inhabiting the same area. We have researched the following villages between 2004 and 2009: Toracu Mic, Iancaid, Clec, Satu Nou, Iabuca, Glogoni and Ovcea. We try to explain, using the existing documentation, the changes suffered in time by this cultural phenomenon, in order to create a suggestive image of the dynamic of the Romanian costume in Voivodina, over approximately 300 years. We consider this subject, of the different phases of the Transylvanian Romanian costume in Voivodina and the changes in the identity discourse, to represent a fertile debate field for experts. This could open new research directions for the Romanian ethnological discipline.

Key words: Romanian costume, Voivodina, group identity, interculturalism.

Într-un spațiu al diversității etnice, cum este cel al Voivodinei, grupurile minoritare, cu modelele lor proprii de existență, continuă să rămână dependente de cultura și tradițiile cărora le aparțin, au un rol de afirmare identitară pregnantă, delimitându-se dar și diferențiindu-se față de „ceilalți”.

În procesul de adaptare la condițiile mediului geografic înconjurător,

Observații privind păstoritul la români

Ioan PRAOVEANU

Cercetător științific – CJCPCT Brașov,
str. Apulum, nr. 3, e-mail: cjcpcbv@yahoo.com

Abstract: The author drew a distinction between the breeding – as a household activity practiced all the year, according to the family’s needs – and the grazing, a temporary manner of breeding, which involves the whole community in the village. As the economy developed towards the large phenomenon of industrialization, the most hardworking members of the community distinguished themselves as “*economi de vite*” (cattle owners). Romanians grazed their animals in large areas, swinging between summers spent in the mountains and winters spent in the fields, where the climate is softer and near the Danube and the rivers in the plains, where the vegetation is abundant. This swinging between fields and mountains as a “developed manner of grazing” known as “the moving of the flocks” was interpreted by some foreign historians as a kind of nomadic life. Still, there are enough historical, ethnographical and linguistic reasons which prove that grazing (movement of the flocks) was nothing but a mere swing of the flocks accompanied by shepherds in pastoral areas. The moving of the flocks is, actually, a Mediterranean phenomenon and it belongs to the Latins.

Key words: village, industrialization, shepherds, history, ethnography.

Creșterea animalelor, în varianta sa evoluată de păstorit împletit cu agricultura, într-un spațiu geografic a cărui coloană vertebrală este culmea munților Carpați a constituit baza economică pe care s-a structurat civilizația românească, ca una din cele mai vechi și mai evaluate civilizații europene.

Definitorie pentru structura ocupațională la poporul român, creșterea animalelor a făcut obiectul a numeroase studii întreprinse de către cercetători, istorici, etnologi, sociologi, folcloriști. Dincolo de abordările din unghiuri diferite, proprii fiecărei discipline, cei mai mulți folosesc termenul de creștere a animalelor și cel de păstorit cu același sens, fără a face o distincție între ocupația care

Curți de oi din zona fânețelor de pe Valea Sebeșului

Radu TOTOIANU

Cercetător – Muzeul Municipal „I. Raica” Sebeș,
jud. Alba, str. M. Viteazu, nr. 4, e-mail: rtotoianu@yahoo.com

Abstract: Currently, in all villages of the Sebeș Valley a seasonal type of shepherding is practiced. In spring, round May 1, the sheep are grazed on private properties around the village. The flocks are then driven up to the so called *colibi* (shacks), the grazing land and sheep pens where they remain until the day of St. John (June 24). Then, they are taken up to the alpine area from where they come down between September 8 (Nativity of Theodokos) and September 14 (the Exaltation of the Holy Cross) and remain in the pastureland until the day of St. Dimitry (October 28) when they return to the village. The flocks winter in the lowland (*la câmp*) for which they set off starting with the day of St. Nicholas (December 6). This article focuses on the sheep pen, *curtea de oi*, as it is called in the Sebeș Valley, one of the numerous types of livestock enclosures that can be encountered in this pastureland. Two such constructions have particularly drawn our attention and represent the focus of this article: one is made of wooden beams, with a heptagonal floor plan and cone-shaped roof while the other one is quadrilateral and made of limestone.

Keywords: shepherding, livestock enclosures, Sebeș Valley, Transylvania.

În satele de pe valea Sebeșului oamenii care încă se ocupă cu creșterea animalelor urmează cu strictețe un ciclu pastoral ce se desfășoară de-a lungul unui an calendaristic respectându-se date precise în ceea ce privește urcatul pe pășunea alpină și coborâtul de la munte. În prezent se practică în toate satele de pe Valea Sebeșului un păstorit de pendulare periodică. Primăvara, până la Sf. Gheorghe cel vechi, cam până pe la 1 mai, oile pasc pe proprietățile particulare din zona satelor. Urcă apoi în zona „colibelor” la fânețele și stânele de acolo unde rămân până la Sânziene (24 iunie) când trec în zona alpină, de unde coboară după Sf. Maria Mică (8 septembrie) și cel mai târziu până la Ziua Crucii (14 septembrie). Se opresc la coborâre iarăși în zona fânețelor unde rămân până la Sf. Dumitru (26 octombrie) când se reîntorc în sat. De la Sf. Nicolae (6 decembrie), turmele pleacă la iernat sau „la câmp”¹.

În zona fânețelor, „la colibi”, există și o multitudine de construcții

Considerații asupra timpului în comunități agricole și pastorale românești¹

Sebastian ȘTEFĂNUCĂ

Profesor - Grupul Școlar „Constantin Cantacuzino”,
Băicoi, jud. Prahova, e-mail: seb_filozof@yahoo.com

Abstract: Ernest Bernea made a truly ethnological synthesis regarding time in Romanian peasant society. However, we noticed that E. Bernea used field dates gathered from villages with a mainly agricultural character. In this paper we try to bring some additions to the question of time using dates from a pastoral community, Poiana Sibiului (Sibiu County). In the same time, we also make a few references to Poiana Mărului, a locality intensely studied by E. Bernea.

Key words: peasant, society, pastoral community, Bernea, ethnology.

Deși astfel de considerații pot fi desprinse din nenumărate studii de folclor și etnografie, de sociologie, unele realizate explicit în comunități și așezări rurale care de-a lungul vremii și-au căpătat eticheta de „agricole” sau „pastorale”, singura sinteză etnologică în legătură cu timpul – un timp al *țăranului* român – a realizat-o Ernest Bernea. Această sinteză, în cele din urmă cu coloratură antropologică – dacă ne ghidăm după comparațiile pe care E. Bernea le face în tot cuprinsul lucrării cu reprezentarea timpului la categorii sociale educate în spirit pozitivist (oamenii de știință, intelectualii și orășenii)² – reprezintă un bun început pentru considerații *punctuale*, atât ca temă cât și ca grup uman luat în considerare. În ceea ce privește grupul, utilizarea unui substantiv plural nearticulat în titlu, „comunități”, are tocmai rolul de a sugera ancorarea locală a demersului, evitând deocamdată tentația generalizării.

Generalizarea reprezintă însă scopul implicat în studiile lui Bernea³ și, sintetic, nici nu se putea altfel. Titlu sub care studiile sunt inițial reunite, *Cadre ale gândirii populare românești* (1985), ne așază în orizontul generalizării. E. Bernea va ajunge la concluziile sale în primul rând ca rod al unor experiențe de teren din

***Restaurarea icoanelor pe sticlă „Maica Domnului îndurerată”
din colecția Complexului Național Muzeal „Astra”***

Alina Geanina IONESCU

Restaurator – Complexul Național Muzeal ASTRA,
Piața Mică, nr. 11, Sibiu, e-mail: curcageanina@yahoo.com

Abstract: The glass icon “The Blessed Virgin of Sorrows” with inventory number 1246OC is not dated or signed. After detailed analysis we assigned it to the icon painter Pavel Zamfir from Laz. The icon is from Călnic village, Alba County. This glass icon is part of a series of five icons that are held by “Astra” National Museum, and all have undergone special restoration.

Key words: glass painted icon, assignment, painting restoration, degradation.

Prin restaurate, muzeul reînvie trecutul. Obiectele ne vorbesc printr-un limbaj unic, cel al cunoașterii. Prin ele pătrundem într-un timp de mult apus. Este uimitor cum aceste piese de o inestimabilă valoare reușesc să transmită receptorului mesajul trecutului, trecut al valorilor spirituale, care nu lasă să fie uitată istoria neamului nostru.

Dorința de a înțelege procesul de restaurare, de a cunoaște istoria lor și, prin aceasta, povestea fiecărei piese ca individualitate proprie, este unul din impulsurile care ne aduc în preajma acestora.

Pentru o clipă timpul se oprește în loc, căpătând o altă dimensiune. Și astfel trecutul devine prezent prin obiectele care sunt rezultatul unor tradiții și meșteșuguri reînviată de restauratori.

Descriere

Icoana „Maica Domnului Îndurerată” cu numărul de inventar 1246 OC, o reprezintă pe Maica Domnului rugându-se, cu mâinile împreunate și cu capul aplecat spre Iisus răstignit, scena fiind realizată pe fond albastru închis. Maforionul Maicii Domnului este decorat cu flori aurii.

Icoana este datată cu anul 1899 și nu este semnată. În urma unei analize

Cultul sfinților în icoana pe sticlă

Tematica hagiografică a icoanelor pe sticlă

Olimpia-Angela COMAN-SIPEANU

Restaurator – Complexul Național Muzeal ASTRA,
Piața Mică, nr. 11, Sibiu, e-mail: office@muzeulastra.ro

Résumé: Le culte des saints occupe une place importante dans l'iconographie sur verre, à côté du culte du Jésus et de la Sainte Vierge. L'étude de la collection du Complexe National Muséal ASTRA Sibiu prouve la grande fréquence de portraits des saints dans les icônes sur verre provenant de tous les centres.

Mots-clé: iconographie, collection, saint, icônes sur verre, ASTRA.

Icoanele operează o acțiune sfințitoare asupra noastră. Dacă icoanele care îl reprezintă pe Iisus redau chipul lui Dumnezeu în modul în care ni s-a făcut accesibil prin Întrupare, icoanele care redau chipurile sfinților reprezintă ceea ce trebuie să devină omul. Sfinții sunt „acei oameni pe care Biserica Creștină îi cinstește pentru viața lor curată, pentru lupta și adesea chiar jertfa vieții lor, pentru biruința creștinismului în lume”¹. Ei sunt invocați ca „exemple de viață creștină, vrednice de urmat, precum și ca mijlocitori la Dumnezeu”, căci prin harul pe care îl au și prin rugăciunile lor, îi apără și îi ocrotesc pe credincioși, mijlocind între ei și Dumnezeu, câștigând pentru ei mila și îndurarea lui Dumnezeu².

Dintre sfinți fac parte *patriarhii*, *proorocii* și *dreptii* Vechiului Testament (cei care au cultivat în sufletele oamenilor credința în Dumnezeu și au prezis venirea lui Mesia), *apostolii* și *ucenicii Mântuitorului* (primii propovăduitori ai Evangheliei și misionari ca Sfinții Apostoli Petru și Pavel, Sfântul Apostol Andrei), *martiri* și *mărturisitori* (ca Sfântul Arhidiacon Ștefan), *pustinici* și *conducători* ai Bisericii (ca Sfinții Vasile cel Mare, Grigore de Nazianz și Ioan Gură de Aur, Sfântul Nicolae), *mari teologi* și *făcători de minuni*³.

Cultul sfinților își are originea în cultul martirilor din primele veacuri creștine și se conturează în secolele IV-V. În țările române, la cumpăna dintre secolele XVII și XVIII, acest cult se bucura de o mare înflorire, așa cum reiese și din însemnările unor călători străini de altădată, precum Johann Filstich, care observa că românii „așșderea se închină cu habotnicie la Sfânta Fecioară și la

Scenarii apocaliptice în imaginarul culturii tradiționale românești

Cosmina-Maria BERINDEI

Cercetător - CJCPCT Cluj, Calea Dorobanților, f.n.,
Cluj-Napoca, e-mail: cosminamariaberindei@yahoo.com

Abstract: This text proposes an analysis of apocalyptic scenarios articulated in traditional Romanian culture, from beliefs, superstitions and myths, notes in archives, ethnographic studies and popular literature. The eschatological image of Romanian traditional culture is dominated by pictures of fire (rain of fire), but the apocalypse can take place by land subsidence or by the installation of cosmic night. A very important aspect of Romanian eschatology is the possibility of postponing the end with 100 years, equivalent to the life of a generation.

Key words: imaginary, eschatology, apocalypse, rain of fire, drought.

Textul de față propune o analiză a scenariilor apocaliptice articulate în cultura tradițională românească, pornind de la credințele, superstițiile și miturile pe care documentele de arhivă, studiile etnografice sau literatura populară le-au consemnat.

Imaginarul eschatologic al culturii populare românești este dominat de imaginea ignică, sugerând că sfârșitul pământului va avea loc prin foc, într-un moment în care asupra oamenilor va coborî mânia lui Dumnezeu, ca pedeapsă pentru păcatele lor: „Oamenii ticăloșindu-se tot mai mult, și Dumnezeu se va mânia tot mai mult, până când, împlinind pământul un velea de două mii și ceva de ani (...) velea hotărât după rugăciunile Sfântului Petru, a Maicii Domnului, care nu se îndură pentru copiii mai mici de șapte ani, sau a îngerilor noștri păzitori – va nimici pământul. Aceste două mii de ani și ceva se socotesc de la nașterea lui Iisus Hristos⁴¹. Deși cea mai frecventă, această imagine nu este prezentă în exclusivitate: noaptea cosmică, scufundarea pământului sau răsturnarea ordinii sociale sunt alte câteva scenarii care configurează eschatonul în imaginarul culturii tradiționale.

Standardele culturale germane - explicații istorice

Amalia BULLA-GÂRLONȚA

Doctorand – Facultatea de Științe, Universitatea
„Lucian Blaga” Sibiu, e-mail: amaliagarlonta@googlemail.com

Abstract: Each culture has its own specific guidance systems. The central features of a culture system is defined as "cultural standard". The roots of cultural standards can be found in historical circumstances. The main features of German history are influenced in particular by: Judeo-Christian religion, the small territorial size (small territorial states) and the continuity of existential shock. This article tries to present the main culture standards of the German people and to explain the historical events that have influenced cultural standards in general.

Keywords: Culture standard, German culture standard, historical circumstances of German cultural standards, object orientation, timing – consecutive, the separation between work and private life, individualism.

1. Standardele culturale – bazele teoretice

Fiecare cultură are sisteme de orientare specifice și proprii. Thomas (1996) definește caracteristicile centrale ale sistemului de orientare specifice unei culturi și condițiile de acțiune drept "standard cultural": "Termenul "standard cultural" înseamnă modalitatea în care oamenii percep, gândesc, interpretează și acționează. Aceste modalități sunt percepute de majoritatea membrilor unei grupări culturale, atât pentru ei, cât și pentru membrii altor grupări, ca fiind firești, normale, tipice și obligatorii. Comportamentul propriu și comportamentul celorlalți va fi interpretat prin prisma standardelor culturale proprii culturii de proveniență" (Thomas, 1996).

Standardele culturale sunt "criterii de măsură, unitate de măsură și sistem de orientare" (Thomas, 1996). Aceste norme, ajută membrii uneia și aceleași culturi să comunice într-un mod consistent, similar, adecvat și clar. Standardele culturale îi ajută să prevadă urmările acțiunii lor și îi ghidează cu privire la limita de toleranță a devierii comportamentului prevăzută de propria cultură. Astfel nu se vor lovi de tabuurile societății din care provin. Această libertate de a acționa îi dă individului un sentiment de siguranță. De îndată ce părăsește raza de acțiune care îi este familiară și ajunge într-un anturaj cultural

***Zu den Lexemen Pomanə, Minune und minunatiχ im
Siebenbürgisch-Sächsischen***

Sigrid HALDENWANG

Cercetător principal I – Institutul de Cercetări Socio-Umane
Sibiu, B-dul. Victoriei, nr. 40, e-mail: sigridhaldenwang@yahoo.de

Rezumat: *Cu privire la lexemele Pomanə, Minune și minunatiχ în graiurile săsești din Transilvania*

Dialectul săsesc, care s-a vorbit, sub forma unor graiuri locale autentice, în aproximativ 240 de localități rurale, aparține graiurilor francone de pe cursul mijlociu al Rinului. Bazei vest-francone i s-au adăugat, în cursul colonizării în Transilvania, elemente din Germania centrală de Est și din Sudul Germaniei, cât și cuvinte preluate, în cursul unei îndelungate conviețuiri cu românii și maghiarii din limbile acestora. Lucrarea se referă, în primul rând, la sensurile cuvântului „pomană” în limba română, sensurile cuvântului în graiurile săsești, fiind ilustrate prin exemple plastice dialectale. Totodată acest lexem apare și ca determinativ în cuvinte compuse, formarea substantivelor compuse fiind analizată și explicată. Lexemul „minune” este atestat ca substantiv, dar și ca adjectiv și adverb în graiurile săsești cu înțelesuri proprii, originale, preluând sensurile adjectivului „minunat”, din limba română. Adjectivul din graiurile săsești „*minunatiχ*” este format de la adjectivul „minunat” din limba română păstrându-și sensurile, precum „care surprinde, uimește prin frumusețe”, „excepțional, perfect, admirabil”; dar spre deosebire de limba română este folosit și substantivat, cu sensul de „ceva, de care te minunezi”. Exemplele dialectale săsești sunt localizate, așezările fiind redată integral la sfârșitul lucrării în limba germană și română. Împrumuturile din limba română imprimă graiurilor săsești o notă specifică, un surplus de plasticitate. Graiurile prelucrează tezaurul împrumutat, integrându-l în sistemul fonetic propriu. Integrarea unor cuvinte din limba română în graiurile săsești din Transilvania, în urma unei conviețuiri îndelungate în patria comună, este firească. Prin acest transfer de lexic, dialectul săsesc nu-și pierde caracteristicile unui dialect de proveniență vest-franconă.

Cuvinte cheie: dialect, grai, împrumut, sistem fonetic, substantiv compus, tezaur lexical.

Zu Beginn meiner Ausführungen möchte ich festlegen, dass die südsiebenbürgischen Mundartbelege dem SSWB¹ und die nordsiebenbürgischen Mundartbelege (außer den Belgen der Fachsprache), dem NSSWB² entnommen sind.

***Armăroaia – piesă inedită a mobilierului săsesc.
Muzeul de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus”***

Simona MALEAROV

Muzeograf - Complexul Național Muzeal ASTRA,
Piața Mică, nr. 11, Sibiu, e-mail: simonamalearov@yahoo.com

Zusammenfassung: Museum der Sächsischen Volkskunde „Emil Sigerus” enthält in seinen Beständen über 30 Almereien, die sowohl als Zierde wie auch als Gebrauchsgegenstände verwendet wurden. Ihr üblicher Platz war in der „guten Stube” der Siebenbürger Sachsen. Unsere Objekte stammen aus dem Harbachtal, Hermannstädter-, Bistritzer- und Repsergegend. Sie sind in der Zeit des 18. bis 20. Jahrhunderts entstanden. Der Name „Almerie” stammt aus dem siebenbürgisch-sächsischen Dialekt *Almeri*, *Almero* oder *Humero*, und bezeichnet den „Nischen- oder Wandschrank”. Es ist die ursprüngliche Form aus der sich dann die Wandschränke entwickelt haben.

Schlüsselwörter: Siebenbürgen, Sachsen, Almerie, Wandschrank, Sigerus.

„A locui” nu se rezumă doar la a avea un adăpost, un acoperiș deasupra capului, ci mult mai mult, reflectă capacitatea și aptitudinea fiecăruia de a-și crea un mic univers în care să se simtă “acasă”¹.

Amenajarea locuinței țărănești diferă de la o zonă etnografică la alta, de la o etnie la alta. Interiorul tradițional reflectă o strânsă legătură între cultura și naționalitatea proprietarului, prin ilustrarea unor aspecte specifice civilizației populare.

Dubla funcționalitate, practică și decorativă, a interiorului locuinței este realizată prin însăși structura elementelor lui constitutive - deci inclusiv mobilierul nu este lipsit de elemente decorative, fiind înfrumusețat cu motive crestate, sculptate și pictate, ceea ce face ca interiorul casei țărănești, să aparțină domeniului artei².

Muzeul de Etnografie și Artă Populară Săsească „Emil Sigerus” deține în patrimoniul său 160 de piese de mobilier pictat, datate cu aproximație în perioada secolelor XVI – XX. Dintre acestea, reprezentative pentru arta săsească transilvăneană, cu referire la vestigiile secolelor XVI-XIX, se evidențiază un număr de peste 30 de piese cunoscute în limba română sub

Căni mari de breaslă și de Vecinătate din Transilvania

Karla ROȘCA

Muzeograf - Complexul Național Muzeal ASTRA,
Piața Mică, nr. 11, Sibiu, e-mail: karlaszent@yahoo.com

Horst KLUSCH

Profesor, responsabilul secției germane din cadrul Asociației
Folcloriștilor și Etnografilor Sibiu, e-mail: hklusch@yahoo.de

Abstract: *Big guild and neighbourhood jugs from Transylvania.* Saxon neighbourhood groups from Transylvania are the only local groups in Europe, still alive in modern times, which never became feudal and always interacted with the state. According to Regulations from 1376, between 25th of December and the 1st of January the heads were elected. It was then that they handed over the guild symbols: the guild chest, the neighbourhood badge, the guild flag and the jug. The last one was in the administration of the “father”, head of the journeymen who organized their meetings four times a year and who took part to the leading of young men Association. The jug had an important role because it was used for collecting the sinners’ wine (the wine was always considered the punishment for their mistakes towards the Regulations of the guild). The Museum collection contains almost 30 neighbourhood jugs made in the ceramic workshops of Sibiu, Sighișoara, Făgăraș, Drăușeni, Ocna Sibiului. They are dated and some of them are even marked with the neighbourhood “father’s” name.

Key words: *Transylvania, neighbourhood, guild chest, guild flag, ceramic.*

Breslele și Vecinătățile au fost în Transilvania, până în secolul al XIX-lea, datorită funcției lor sociale, instituții viabile care au coordonat și determinat întreaga viață economică-socială și culturală a comunității rurale și urbane.

După năvălirea mongolilor (1241-1242) în zonele cotropite s-au așezat noi coloniști din Occident care au adus cu ei obiceiul organizării meșteșugarilor în